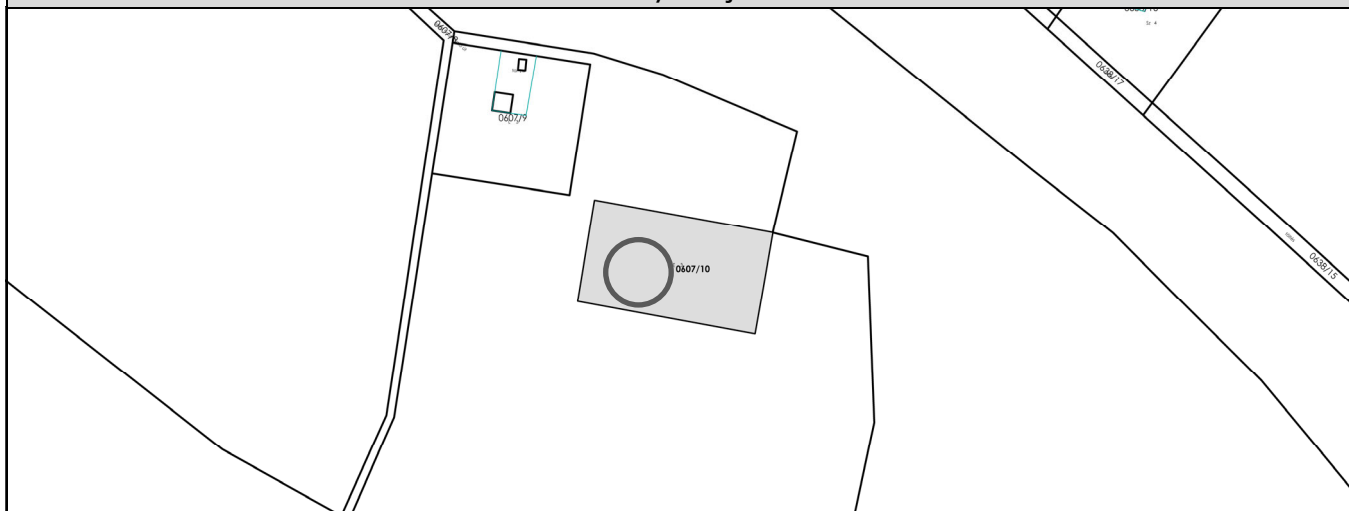

Műemléki védelemre javasolt épület és köztárgy					
SORSZÁM	NÉV	HRSZ.	CÍM	MEGNEVEZÉS	VÉDETTSÉGI FOK
1.	Ellés-parti monostor	0607/10	külterület	egyházi építészeti emlék	Műemléki védelemre javasolt
2.	Halászház	5851/1	Ék köz 8.	népi építészeti emlék, lakóház	Műemléki védelemre javasolt
3.	Halászház	5845	Ék utca 16.	népi építészeti emlék, lakóház	Műemléki védelemre javasolt
4.	Halászház	5729	Gát utca 6.	népi építészeti emlék, lakóház	Műemléki védelemre javasolt
5.	Halászház	5726	Öregvár utca 10.	népi építészeti emlék, lakóház	Műemléki védelemre javasolt
6.		5576	Könyök utca 16.	népi építészeti emlék, lakóház	Műemléki védelemre javasolt
7.	„Fahíd” / pontonhíd / hajóhíd	0739	külterület	közlekedési műtárgy	Műemléki védelemre javasolt
8.	Nepomuki Szent János szobor	0737	Csépa felé, a pontonhídra vezető úton, a gát tetején	szobor	Műemléki védelemre javasolt

Sorszám	Hrsz.	Cím	Megnevezés	Védettségi fok	Javasolt védettségi fok
1.	0607/10	külterület	Ellés-parti monostor: Egyházi építészeti emlék	-	Műemlék

Funkció	Beépítés	Szintszám	Tetőforma, -héjazat	Nyílászárók	Lábazat
Régészeti lelőhely	Szabadon álló	-	-	-	-
Melléképület			Pince	Kapu, kerítés	Kút
-			-	-	Van (ásott)
Leírás, jellemzők, védendő érték			Műszaki állapot	Megjegyzés	
Magyarországon a középkori monostorok nagy része megsemmisült. Az ellési monostorrom egyike az alföldi tájon megmaradt kevés középkori műemlékeknek. Az írott forrásokban 1306 óta szereplő monostor a 11. századtól a 16. század közepéig állt fenn. *			Megfelelő	-	

Helyszínrajz

Fotók

(Fotó: Révész Gábor)

Felújítási, helyreállítási javaslatok			
Tető	Homlokzat	Nyílászárók	Egyéb
-	-	-	A környezet, a monostorromhoz vezető út és az információs táblák folyamatos karbantartása szükséges. Útjelzők kiépítése.
Melléképület	Pince	Kapu, kerítés	
-	-	-	
Támogatások			Felújítás időpontja
Tulajdonviszony			
Magyar Állam tulajdona			
Egyéb javaslatok			
* „Csongrádtól ÉNy-ra, a Tisza túlsó (bal) oldalán, a hajóhídtól fölfelé kb. 3 kilométerre láthatók maradványai. Olyan magas homok-agyag-dombon helyezkedik el, hogy a folyó legmagasabb vízállásánál sem kerül víz alá. A terület eredetileg a Tisza jobb oldalán, egy keskeny, U alakú félszigeten volt. Évszázadok folyamán a nyitott végek egyre jobban közeledtek egymáshoz, majd a keskeny földcsík átszakadt és a monostor szigeten maradt. Sok évvel később, a folyó medrének alakulása során a túlsó oldalhoz lefűződött. A gátépítés során az árterületre került. Első említése 1306 (Elleusmonustura). A Bor–Kalán nemzetség birtoka és nemzetségi monostora. A nemzetség Ellés/Ehellős (Achilleus) nevű tagja (az Ellési család őse) alapította (Karácsonyi J.). 1306-ban a Bor nemzetségbeli Izsép fia László és Szeri Sándor fia, István, valamint Pósa és Márk zálogba adta Kopasz nádornak 200 M. a magyaroknak és a kunoknak okozott kártételek kifizetéséig, 1326-ban Szeri Pósa tiltakozott, hogy rokonai, Bor fiai és Og fiai a birtokot és a monostort (Elleusmonustra, Helleus monastra) a kegyurasággal együtt el akarják adni a rokon Sándor fiainak Márknak és Istvánnak, holott ez örökjogon (iure hereditario) őt illeti. Az adásvétel mégis létrejöhett, mert Márk és István lettek az Ellési család megalapítói (Győrffy Gy.). Az újabb ásatások adatai szerint a monostor építését a 11. század végénél korábbra nem keltezhetjük (Pávai É.). Ez az idézett 14. századi oklevelekkel együtt azt a véleménycsoportot (Karácsonyi J., Horváth F.) látszik erősíteni, mely szerint a Bor–Kalán nemzetség Tisza menti (és dél-alföldi) birtoklása a 11. század végénél korábbra nem tehető. A múlt század végén a romjai még álltak. Az 1990-ben megindult és azóta is folyamatos ásatást megelőzően a lelőhelyen néhány helyszíni szemlén, terepbejáráson túl régészeti kutatás nem történt. A legújabb megismert alaprajzi elrendezés alapján valószínűen bencés monostor lehetett. Az ásatás eredményeiről egyelőre keveset tudunk. Pávai Éva a monostor épületei alatt a 11. század első felére keltezhető település maradványait tárta föl. Háromhajós, bazilikális alaprajzú templom, északi oldalán sekrestyével. A 11. század végén vagy a 12. század első évtizedeiben a Bor–Kalán nemzetség egy korai tagja építette. A falak alapozása döngölt agyagrétegekre rakott édesvízi (holocén) mészkő. Később a hajó nyugati zárófalához toronypárt és átriumot építettek. A tornyok alapozása döngölt agyagra rakott téglá. Ezt követően építették a templom déli feléhez csatlakozó kolostort, melynek kerengője közepén díszkút állt. A sekrestye helyén félköríves záródású oldalkápolnát emeltek. Az épületek egy részét a monostor egy későbbi időszakában kb. három méter mély sáncárokkal vették körül. Az ásató a régészeti leletanyag alapján föltételezi, hogy az épületek a 16. század közepéig használatban voltak, ekkorra az épületegyüttest a törökök erődként használhatták. Az előkerült kőfaragvány-töredékek a 11. századra keltezhetőek (Pávai É.). Az is fölmerült, hogy a monostortól északkeletre, 3 km-re Csongrád–Várháton feltárt tégláégető kemencékben készült a monostor építéséhez használt építőanyag. A legutóbb föltárt (1987) tégláégető archaeomágneses adata szerint az égetés ideje a 13–14. század fordulójára tehető (Lőrinczy G.). A templom és kolostor épületeitől távolabb, a domb nyugati szélén kis méretű, patkóíves szentélyzáródású templomot tártak föl. A két templom körül eddig 320 sír került elő, a sírleletek között jelentős a 13. század közepéről való Limoges-i készítésű körmeneti kereszt Mária figurája.” (Forrás: Csongrád Megye Építészeti Emlékei, szerző: Dömötör János-Dudás Lajos-Halmágyi Pál, szerkesztő: Tóth Ferenc // Farkas Ignác - 2000)			
Fotók			

Sorszám	Hrsz.	Cím	Megnevezés	Védettségi fok	Javasolt védettségi fok
2.	5851/1	Ék köz 8.	Halászház	-	Műemlék

Funkció	Beépítés	Szintszám	Tetőforma, -héjazat	Nyílászárók	Lábazat
Lakóház	Oldalhatáron álló, előkertes	Földszint (+tetőtér)	Náddal fedett nyeregtető díszes szegélyű deszkaoromzattal, napsugaras díszítéssel cserepezett, csipkézett vízvetődeszkával	Főhomlokzaton két sötétbarnára festett, fa szerkezetű nyílászáró	Sötétszürkére (venyigefeketére) meszelve
Melléképület			Pince	Kapu, kerítés	Kút
Fehérre meszelt melléképítmények nádfedéssel, cserepezett gerinccel (gépjárműtároló és fedett teraszos műhely)			-	Sötétbarnára festett tömör deszka- és léckerítés tégl- és betonlábazaton, színesre festett virágokkal	-
Leírás, jellemzők, védendő érték			Műszaki állapot	Megjegyzés	
Tégla alaprajzú, fehérre meszelt, földszintes halászház, nádfedéses nyeregtetővel, díszes deszkaoromzattal (utólag háromszög alakú tetőtéri ablakkal, feszülettel kiegészítve). Épült feltehetően a 19. században. Népi építészeti emlék és művészlakás.			Jó műszaki állapotban lévő épület.	A helyszínelés és a felvételek készítésének időpontja: 2021.08.16. Ellenőrzés: 2022.09.29. Az épület elemzése külső szemrevételezéssel készült.	

Helyszínrajz

Fotók

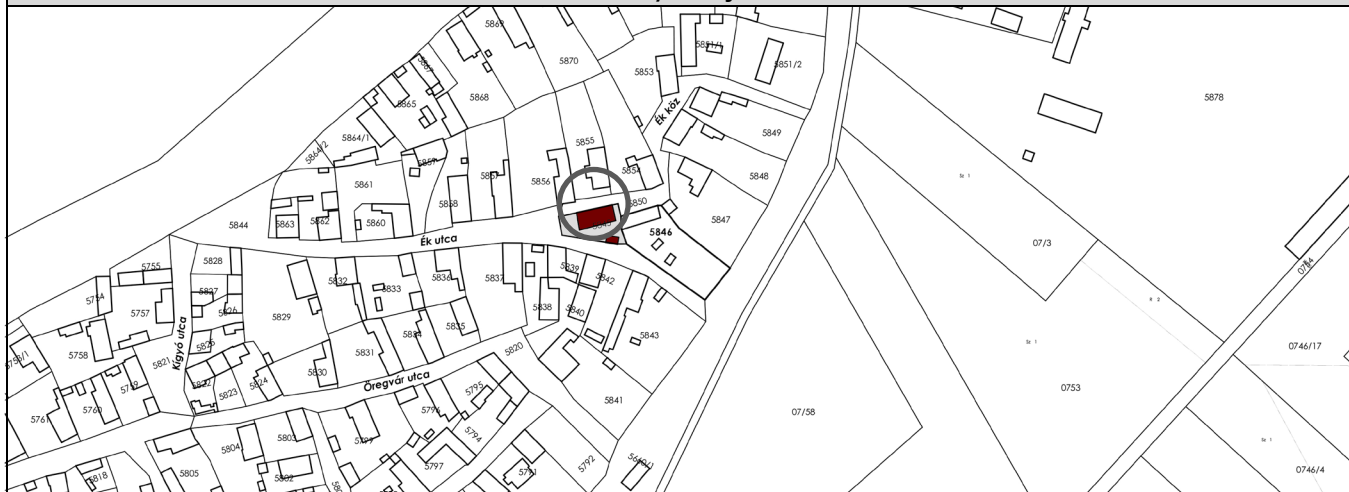

Felújítási, helyreállítási javaslatok			
Tető	Homlokzat	Nyílászárók	Egyéb
-	-	-	-
Melléképület	Pince	Kapu, kerítés	
-	-	Kerítés lábazati vakolatának javítása	
Támogatások			Felújítás időpontja
Tulajdonviszony			
Magántulajdon			
Egyéb javaslatok			
Fotók			

Sorszám	Hrsz.	Cím	Megnevezés	Védettségi fok	Javasolt védettségi fok
3.	5845	Ék utca 16.	Halászház	-	Műemlék

Funkció	Beépítés	Szintszám	Tetőforma, -héjazat	Nyílászárók	Lábazat
Lakóház	Sarkon, oldalhatáron álló, előkertes	Földszint	Náddal fedett nyeregtető deszkaoromzattal, cserépfedésű tornác	Főhomlokzaton nagy méretű nyílászáró zsalugáterrel, tornácra vezető ajtóval	Szürkére festve (kerítés: zsalukő, tégla)
Melléképület			Pince	Kapu, kerítés	Kút
Udvarban, oldalsó kerítés mentén			-	Sötétbarnára festett tömör deszkakerítés fehérre meszelt tégla kerítés, 2 kapuoszlop cserépfedéssel	-
Leírás, jellemzők, védendő érték			Műszaki állapot		Megjegyzés
Tégla alaprajzú, fehérre meszelt, földszintes halászház, nádfedéses nyeregtetővel. Cserépfedésű tornác utólag beépítésre került. Épült feltehetően a 19. században. Népi építészeti emlék.			Felújítandó. A tulajdonos elmondása szerint az elmúlt 1-2 évben erősen romlott az épület állapota. A keleti főfal idén olyan mértékben megrepedt, hogy az a többi falat is kimozdította a helyéről. Elmozdult az épület dél felé.		A helyszínelés és a felvételek készítésének időpontja: 2022.09.03. Az épület elemzése külső szemrevételezéssel készült.

Helyszínrajz

Fotók

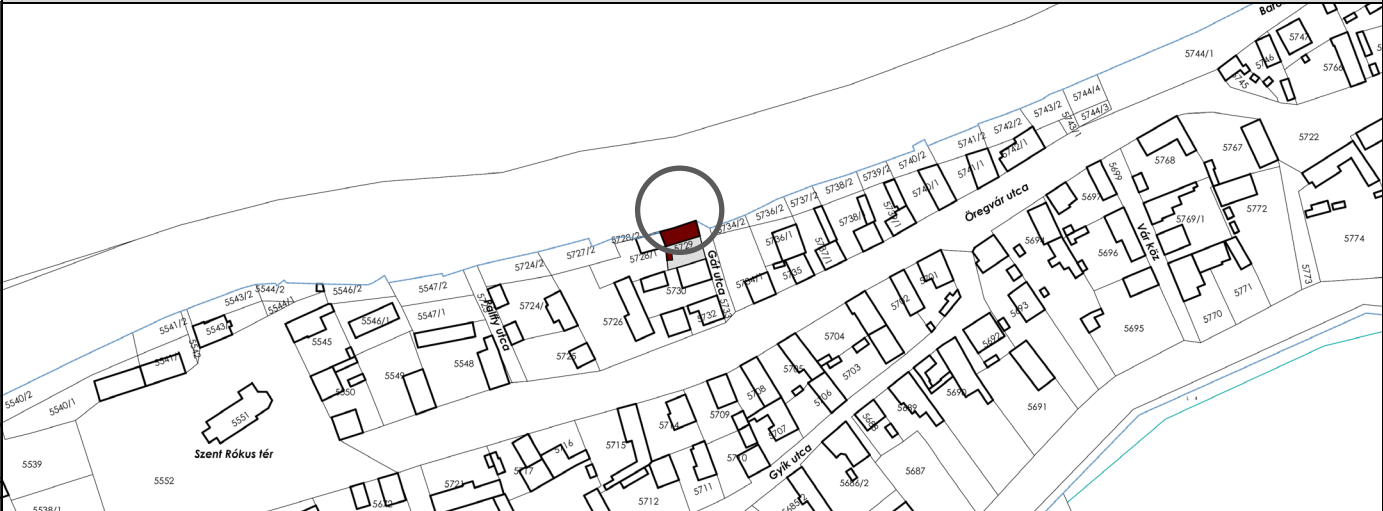
Felújítási, helyreállítási javaslatok			
Tető	Homlokzat	Nyílászárók	Egyéb
Oromfalak deszkáinak festése	Meszelés, lábazat sötét színre történő átfestése, tornác kialakításának felülvizsgálata	Eredeti főhomlokzat visszaállítása: nyílászáró/k elhelyezése az eredeti kialakításnak megfelelően	Tartószerkezeti megerősítés, nyílászárók záródásának megoldása
Melléképület	Pince	Kapu, kerítés	
-	-	Falazott kerítés vakolatjavítása, meszelése	
Támogatások			Felújítás időpontja
Tulajdonviszony			
Magántulajdon			
Egyéb javaslatok			
Fotók			
			

Készítette: Varga Júlia főépítész

Sorszám	Hrsz.	Cím	Megnevezés	Védettségi fok	Javasolt védettségi fok
4.	5729	Gát utca 6.	Halászház	-	Műemlék

Funkció	Beépítés	Szintszám	Tetőforma, -héjazat	Nyílászárók	Lábazat
Lakóház	Oldalhatáron álló	Földszint	Náddal fedett nyeregtető deszkaoromzattal, 3 szív alakú bevilágító nyílással	Főhomlokzat egyablakos: zöldre festett fa szerkezetű, osztott nyílászáró téglakönyöklővel	Vörösesbarnára meszelve
Melléképület			Pince	Kapu, kerítés	Kút
-			-	Sötétbarnára festett tömör deszkakerítés	-
Leírás, jellemzők, védendő érték			Műszaki állapot	Megjegyzés	
Téglalap alaprajzú, fehérre meszelt, földszintes halászház, nádfedéses nyeregtetővel, deszkaoromzattal. Épült feltehetően a 19. században. Népi építészeti emlék.			Állagmegóvás, kisebb javítások szükségesegek.	A helyszínelés és a felvételek készítésének időpontja: 2021.08.16. Ellenőrzés:2022.09.29. Az épület elemzése külső szemrevételezéssel készült.	

Helyszínrajz

Fotók

Felújítási, helyreállítási javaslatok			
Tető	Homlokzat	Nyílászárók	Egyéb
Szegélydeszka festése, nádazás javítása, cseréje	-	Festés	-
Melléképület	Pince	Kapu, kerítés	
		Festés	
Támogatások			Felújítás időpontja
Tulajdonviszony			
Magántulajdon			
Egyéb javaslatok			
Fotók			

Sorszám	Hrsz.	Cím	Megnevezés	Védettségi fok	Javasolt védettségi fok
5.	5726	Öregvár utca 10.	Halászház	-	Műemlék

Funkció	Beépítés	Szintszám	Tetőforma, -héjazat	Nyílászárók	Lábazat
Lakóház	Oldalhatáron álló, előkertes	Földszint	Náddal fedett nyeregtető díszes deszkaoromzattal (fadsízléccel ellátva bevilágító nyílásokkal készült utólagos rádeszkázással)	Főhomlokzat egyablakos: sötétbarnára és fehérre festett fa szerkezetű, osztott nyílászáró	Sötétszürkére (venyigefeketére) meszelve
Melléképület			Pince	Kapu, kerítés	Kút
Utólag épített, cseréppel fedett kamraépület a lakóépület folytatásában (önkormányzat árvízi kárelhárításából)			-	Sötétbarnára festett tömör deszkakerítés	-
Leírás, jellemzők, védendő érték			Műszaki állapot		Megjegyzés
Téglalap alaprajzú, fehérre meszelt, földszintes halászház, nádfedéses nyeregtetővel (korábban cserepezett gerinccel), jelenleg díszes deszkaoromzattal. Tornáca téglapilléres és mellvéddel ellátott. Kemencéje elbontásra került (30-40 éve, azóta gázfűtést használnak). Épült feltehetően a 19. században. Népi építészeti emlék.			2002 évtől lett fokozatosan helyreállítva részben az eredeti állapotban régi rajzok alapján. (Forrás: Palásti Tanár Úr anyaga.) Anyagiak hiányában főként csak a külső előlő traktusok lettek helyreállítva.		A helyszínelés és a felvételek készítésének időpontja: 2021.08.16. Ellenőrzés: 2022.09.30. Az épület elemzése külső szemrevételezéssel és a tulajdonos adatszolgáltatása alapján készült.

Helyszínrajz

Fotók

Felújítási, helyreállítási javaslatok			
Tető	Homlokzat	Nyílászárók	Egyéb
Nádfedés javítása (szélvihar megrongálta)	Szerkezeti megerősítés (aláfalazás hiányos, helyenként omladozó állapotú, főként a hátsó traktus).	Egységes, épülethez illő nyílászárók beépítése	Belső felújítás (a belső szoba álmennyezetes, omladozó falú, padlózat nélküli) és a vízvezeték, elektromos hálózat felújítása szükséges.
Melléképület	Pince	Kapu, kerítés	
-	-	-	
Támogatások			Felújítás időpontja
Tulajdonviszony			
Magántulajdon			
Egyéb javaslatok			
  (Felvételek: Kálmán István – 2002 és 2010)			
Fotók			

Készítette: Varga Júlia főépítész

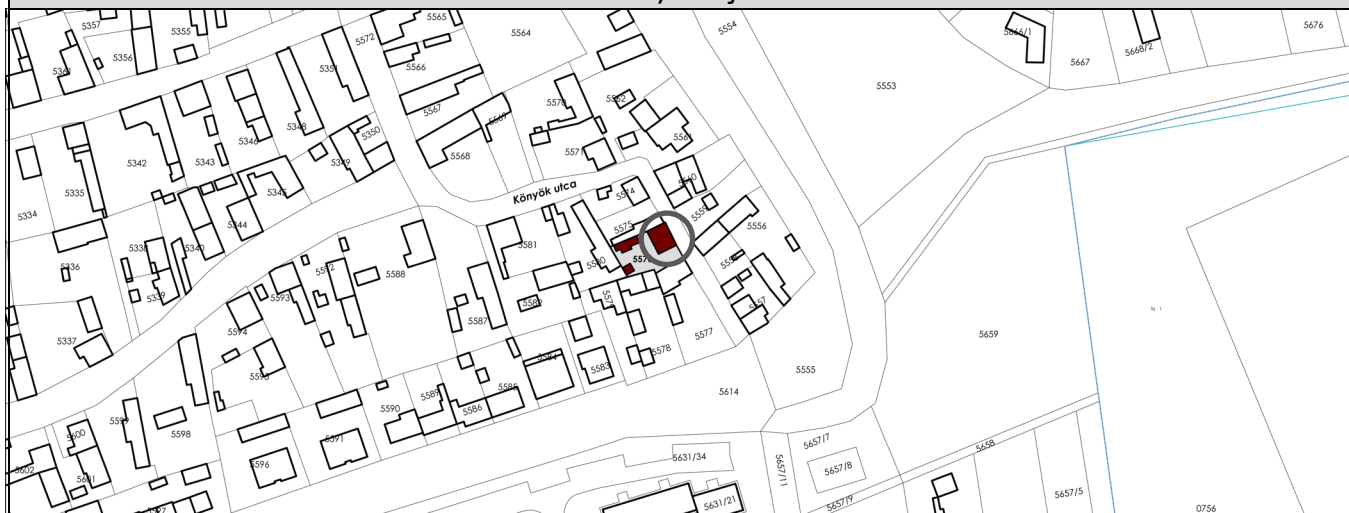

(Felvételek: Kálmán István – 2020)

Sorszám	Hrsz.	Cím	Megnevezés	Védettségi fok	Javasolt védettségi fok
6.	5576	Könyök utca 16.	Népi építészeti emlék, lakóház	-	Műemlék

Funkció	Beépítés	Szintszám	Tetőforma, -héjazat	Nyílászárók	Lábazat
Lakóház	Oldalhatáron álló	Földszint	Náddal fedett nyeregtető cserepezett gerinccel, deszkaoromzattal, déli oldalon padlásfeljáróval	Utcai homlokzaton két, sötétbarnára festett, fa szerkezetű, osztott nyílászáró, egyik bemélyített, szúnyoghálós, másik belül rácsozott	Sötétbarnára meszelve
Melléképület			Pince	Kapu, kerítés	Kút
Udvarban több melléképítmény			-	Sötétbarnára festett fémkerítés kis- és nagykapuval, téglakerítés	-
Leírás, jellemzők, védendő érték			Műszaki állapot		Megjegyzés
Oldalhatáron álló, hosszabb homlokzatával utcavonalra épített téglalap alaprajzú, fehérre meszelt, földszintes lakóépület, nádfedéses nyeregtetővel, deszkaoromzattal. Épült feltehetően a 19. században. Népi építészeti emlék.			Megfelelő, kisebb javítások szükségesegek.		A helyszínelés és a felvételek készítésének időpontja: 2021.08.17. Ellenőrzés:2022.09.30. Az épület elemzése külső szemrevételezéssel készült.

Helyszínrajz

Felújítási, helyreállítási javaslatok			
Tető	Homlokzat	Nyílászárók	Egyéb
Szegélydeszka és oromdeszkázat festése, nádazás javítása	-	Bemélyített ablak átfestése	-
Melléképület	Pince	Kapu, kerítés	
		Fémkerítés helyett sötétbarnára festett tömör deszkakerítés	
Támogatások			Felújítás időpontja
Tulajdonviszony			
Magántulajdon			
Egyéb javaslatok			
Fotók			

Sorszám	Köztárgy neve	Cím	Védettségi fok	Javasolt védettségi fok
7.	Közlekedési műtárgy: „Fahíd” (pontonhíd, hajóhíd)	Csongrád – csépai országút Tiszán átvivő szakasza Hrsz.0735 út része (Hrsz. 0739 -Tisza)	-	Műemlék

Leírás, jellemzők	Műszaki állapot	Megjegyzés
A köznyelvben fahídként emlegetett híd napjainkban a fa útpálya kivételével vasszerkezetű hídként szolgálja a Tisza két partja közötti áttjárást. *	Megfelelő	December közepétől és február végéig a hidat komp helyettesíti.
Védendő érték	Környezet leírása	
A hajóhíd az egykori két hídpénztárral.	Ártéri erdők és a Tisza folyó környezetében	

Helyszínrajz

Fotók

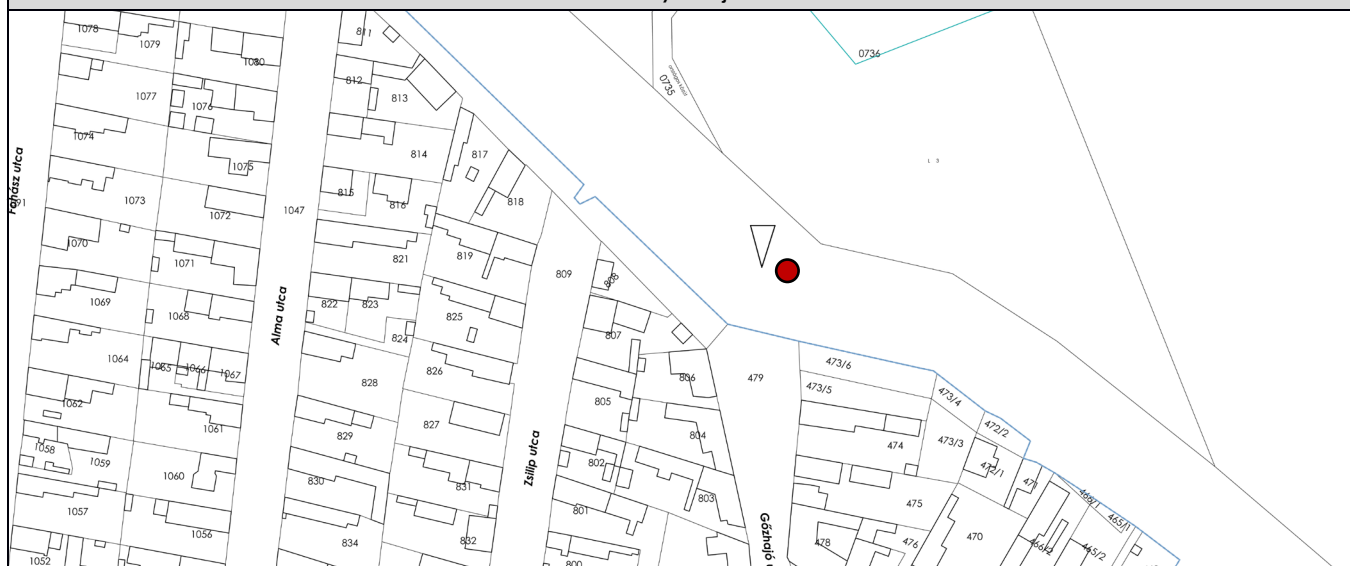
(Fotó: Révész Gábor)

Felújítási, helyreállítási javaslatok	
Köztárgy restaurálása	Közterület rendezés
-	-
Környezetrendezés	Egyéb
Általános környezetrendezés, Tisza gyalogosok számára megközelíthetőségének, illetve pihenőhelynek a kiépítése	A két oldalon felépült egykori hídpénztár (vámház) helyreállítása
Támogatások	Felújítás időpontja
Egyéb javaslatok	
* „Csongrád város mellett, a Zsinór és a Gőzhajó utca folytatásaként a csongrád–csépai országút Tiszán átvivő szakasza. A Csongrádhoz tartozó, de a Tisza túloldalán lakó nagyréti közbirtokosság vásárolta meg 1896 márciusában az Esztergomnál feleslegessé vált hajóhid egy részét, 5 hídosztályt. Minden osztály 3 tölgyfahajóra volt építve. Budapesttől a csongrádi hajóvontatók vontatták haza a Dunán és a Tiszán. Augusztus végére a híd föl volt állítva, a korábbi Bodor szigeti komp helyén. Az É–D-i tájolású híd leírása az 1912. évi műleírás és helyszínrajz alapján: Teljes hossza 223,6 m, a hídpálya szélessége 7,8 m, melyből egyik oldalon a gyalogjárók részére 1,8 m-rel volt különítve. A hídfő Csongrád felől vasbeton falazatú, s ettől 9,14 m, távolságonként 5 hídjárom volt, melyek az ártér fölött a hídpályát tartották. A túlsó parton 8,3 m tölgyfa szerkezetű följáró a hídfőre. A meder fölötti híd erős horgonyokkal volt rögzítve. A középső két hajóosztály, a hajó és a tutajforgalom számára jobbra-balra nyitható volt 58,6 m szélességben, ezeket csörlőkkel mozgatták. A víz magasságának megfelelően mind a hajókon, mind a hídjármokon, a hídpálya le-föl állítható. Tétre a híd mozgatható részét a téli kikötőbe vontatták, helyette komp közlekedett. 1919 nyarán a román ágyúk tüzetől a híd kilenc hajója elsüllyedt, három súlyosan megrongálódott. Helyreállításakor takarékosági okokból csak egy nyomsárvot hagytak meg. A Tisza mederváltozása miatt 1932-ben a híd áthaladó vonalát megváltoztatták. 1936 nyarán villanyvilágítással látták el. 1944 októberében fölrobbantották. Az új híd katonai pontonokra épült, 1949 júniusában avatták. Ma kilenc pár, fémből készült, zárt úszótesten áll, közepén egy rész nyílik, ezt hajó mozgatja. A téli forgalmat most is komp, vagy dereglye látja el.” (Forrás: Csongrád Megye Építészeti Emlékei, szerző: Dömötör János-Dudás Lajos-Halmágyi Pál, szerkesztő: Tóth Ferenc // Farkas Ignác - 2000)	
Fotók	
	
(Fotó: Révész Gábor)	

Sorszám	Köztárgy neve	Cím	Védettségi fok	Javasolt védettségi fok
8.	Nepomuki Szent János szobor a pontonhídnál	Csépa felé, a pontonhídra vezető úton, a gát tetején Hrsz.0737		Műemlék

Leírás, jellemzők	Műszaki állapot	Megjegyzés
Ezt a szobort 1992. május 16-án szentelték meg Zsótér Antal és Urbán Gábor plébánosok. A talapzatot az akkori szoborral 1904-ben állították. Az 1919-es román megszálló katonák ezt az alkotást szétlőtték. A talapzatot Máté István szobrászművész összeragasztotta, a szobrot pedig műkőből készítette.	Megfelelő.	Felírva: 2021.04.29. A szobor eredetiként 1729-ben Aradon - ahol még ma is áll-és Tihanyban lett felállítva és ennek a másolatát készítette el a művész műkőből.
Védendő érték	Környezet leírása	
A szobor.	A pontonhídra vezető út jobb oldalán, a gát tetején fém kerítéssel körülvéve, tujával és más dísnövénnyel beültetve a kiskertben áll a szobor.	

Helyszínrajz

Fotók

Felújítási, helyreállítási javaslatok		
Köztárgy restaurálása	Közterület rendezés	
Tisztítást és állagmegóvást, festést kellene elvégezni a szobron.		
Környezetrendezés	Egyéb	
Fásszárú növények túlbujjázása, távolabbra kell ültetni őket.		
Támogatások		Felújítás időpontja
Egyéb javaslatok		
Fotók		
 		